

КРАСОВСЬКИЙ Опанас Іванович ВИДАТНИХ ЗЕМЛЯКІВ

Його прізвище (1782-1843) золотими літерами вписане у вітчизняну історію ратної справи; водночас він був гідним представником однієї з найпомітніших українських старшинсько-дворянських династій на території нинішньої Сумщини.

Григорій ХВОСТЕНКО
«СУМЩИНА»

Рід Красовських веде свій відлік від Тимофія Михайловича. Відомо, що на 1767 рік Т. Красовський перебував на посаді 1-ої Лебединської сотні Сумського слобідського козацького полку, мав власний будинок у сотенному місті Лебедині та 6 підданих селян. Лебединським сотником пізніше став і його син, Іван Тимофійович (нар. 1744 р.). Після скасування Катериною II козацького устрою на Слобожанщині служив вахмістром, прапорщиком, з потім і поручником Сумського гусарського полку. З 1786 року - поміщик Лебединського повіту, володів тут селами Куліччи та Рябушки, хуторами Тимофійівської, Караван, Серяківщина, урочищем Голащина. Постійно провадив у Рябушках, де 1770 року заклад храм Іоанна Предтечі.

Іван Красовський не відрився від козацьких звичаїв, любив дітяцьку мову, народну пісню, самотуж-

ки освоїв вищі науки за підручниками, по яких вчилися студії Києво-Могилянської академії. Вдумливого, залюбленого в історію свого народу дворянина з Рябушок добре знав і поважав Григорій Сковорода - невтомний мандрівний філософ, котрий пішки сходив усю Слобожанщину. Іван Тимофійович теж відповідав Григорію Савичу приязню і повагою. Сковорода неодноразово зупинявся в Рябушках, аби набратися в гостинного господаря сил, попрацювати над філософськими трактатами, поговорити з освіченим співбесідником.

До тих розмов спрало прислухався син Івана Тимофійовича - Опанас. Хлопець змалку виявив здібності до науки, дивувався чимн рябушківській понемарку Фєвронію Ушинську, котра дала підліткові початкову освіту. Бєсїди, вірші Сковороди справили на Опанаса вплив, який визначив його поведінку упродовж усього життя. А воно було незвичайним.

За тодішнім звичаєм, дворянсь-

кого сина вже в 14 років «вписали» на військову службу, в 1796 -ому він уже унтер-офіцер. У 19 років - підпоручник, у 22 - поручик. Бере участь в експедиції Чорноморської ескадри у Середземне море. В 1805 році воює з французами біля Мессіни, нагороджений орденом святої Анни. 1807 року О. Красовський з чорноморцями блокує турецьку фортецю Никшич, що в Герцеговині. У 1808 році його, вже капітана, відзначають орденом святого Володимира.

На 1812 рік Опанас Іванович командує 14-м егерським полком, його добре знає і поважає М. Кутузов. 9 листопада 1812 року за штурм Борисівських укріплень Красовський нагороджений орденом святого Георгія. Незважаючи на поранення, повертається у стрій, бере участь у походах на Францію та Німеччину. За подвиги під Лейпцигом отримує звання генерал-майора.

У 1813 році О. Красовський відвідує рідні Рябушки, приїждить сюди і в 1818 році. Дарує батьків-

ській церкві дорогі ризи, займається благодійністю. Усталеного героя 1812 року захоплено вітають земляки.

Після Вітчизняної війни наш земляк робить стрімку військову кар'єру. 1823 року його призначають начальником штабу 4-го піхотного полку, що стояв у Києві і яким командував славетний генерал М. Раєвський. (Є дані, що в цей час Опанас Іванович мав тісні стосунки з декабристами, але, завдяки обережності та конспірації, пізніше уникнув розправи). Через три роки, вже в чині генерал-лейтенанта, обіймає посаду командира 20-ої піхотної дивізії. Під час російсько-турецької війни на Балканах став національним героєм Болгарії. І - нагороди, нагороди. Два ордени святої Анни, орден святого Георгія III IV ступенів, три привіртники золотої зброї «За храбрість», іноземні ордени. Ім'я Красовського викарбували золотом на мармуровій дошці у Георгієвському залі Великого Кремльського палацу в Москві.

Послужний список генерала під нафатерією вражає. І за ним, нібито, постає сумнівний служак, вірний охоронець царського престолу. Та це не так. Ось лише один промовистий штрих. 1827 року О. Красовського призначили першим російським військовим генерал-губернатором Вірменії. Від генерала вимагали каральних експедицій проти горців, які не склали зброї. Та Красовський, що добре пам'ятав ідеали своєї юності, слова Г. Сковороди про те, що кожен народ має бути вільним, зробити цього не став. Виникли прийоми розходження та конфлікти з головнокомандуючим І. Васильєвим. Опанасу Івановичу довелося залишити Кавказ.

І аж ніяк не випадково серед найближчих друзів О. Красовського бачимо М. Кутузова, М. Раєвського, С. Трубетського, М. Пушкіна, А. Пліну - людей, котрі уособлювали тодішню демократичну Росію. Найближчим же другом генерала був лікар, український поет Є. Рувальський. І це теж не випадково.

Генерал ніколи не забував свого походження, в колі родини та друзів говорив рідною мовою, дбав, щоб продовжувався козацький рід Красовських, щоб саме в національному душі вирости і його діти.

Так воно і сталося. За браком місця згадаємо бодай одного сина генерала - Андрія. Пішов стежкою батька, виявив блискучі військові здібності, вже в 40 років став підполковником Олександрійського Празького полку. Під впливом батька цікавився ще й національно-визвольною боротьбою в Росії. Особливе враження на Андрія справило знайомство з Тарасом Шевченком. 1861 року Андрій Опанасович виклопотав собі право на відвідження на Україну. Переодягшись у національний український одяг, поширював на Київщині заборонені вірші Кобзаря, особисто складені листівки, в яких агітував селян виступати за національну та соціальну свободу. І в тому, що в 1862 році на Київщині відбулися значні селянські заворушення, є заслуга й підполковника А. Красовського.

Андрія Опанасовича арештували, кинули до цитаделі. Загтованим солдатом хотіли визволити його силою. Красовського засудили до розстрілу, який замінили 12 роками каторжних робіт. Покараним Андрій Опанасович відбував у Нерчинську. Революційної діяльності не припинив і там, переписав та поширював поему Т. Шевченка «Кавказ», сам писав українською мовою революційні вірші.

Красовський рвався в Україну. У квітні 1868 року замислив карколомну, ризиковану втечу. Коли ж його оточили жандарми, довго відстрілювався. Останню кулю пустив собі в серце...